

SLOVENEK

»SLOVENEK« velja
po pošti na vse strani Ju-
goslavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 240—
za pol leta 120—
za štiri leta 90—
za en mesec 20—
za inozemstvo celoletno K 420—
Sobotna izdaja: —
za celo leto K 40—
za inozemstvo 85—

Inserati:
Enostopna pettivrsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 6—
poslana itd. . . po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/3 mm K 15,
izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljki in dnevi po praz-
niku ob 8. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopirski se ne vračajo; nevrnjeni pisma se ne
sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 850 za naročnino in št. 349 za oglaš.
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herz. 7563.

Cerkvenopravna opraz-
šanja v ustavi.

3. Verouk in zakon.

V dveh točkah posebno se dotikata ali celo krijeta duhovna in politična oblast — v verskem pouku mladine in pa v zakramentu sv. zakona. Za povoljno rešitev teh dveh vprašanj mora dati ustava pravilno podlago. Nemogoče se nam zdi, da bi mogla država že v ustavi popolnoma rešiti to vprašanje, ravno tako malo mogoče pa je, da bi je država sama mogla rešiti tako pravično, da bi ne žalila najsvetjših verskih čustev in verskega prepričanja velikega števila cerkveno vernih podanikov.

Cerkev Kristusova ima od Ustanoviteljja začrtano, neizpremenljivo stališče glede verouka in zakona. Kristus je dal Cerkvi nalogo, učiti vse rodove. Nauk evangelijski širiti in neizpremenjenega varovati, je glavna in prva naloga Cerkev, ki je podlaga vsega drugega njenega delovanja med človeštvom. Zato mora skrbeti, da se otroci staršev, ki so člani njeni, poučujejo in vzgajajo na temelju verskih resnic. Braniti mora, da se nikjer pod krinko znanosti ali etične vzgoje ne polagajo v mlada srca veri nasprotni nazor. In država sama bo postavila versko in pravno vzgojo za prvo načelo svojih šol, ako sploh resno hoče blaginjo ljudstva; ker brez take vzgoje tudi država samo s svojim kazenskim kodeksom ne bo uspevala. Brezkonfesionalna verska vzgoja pa je le samoprevara; vsaka verska vzgoja se mora opirati na neko konfesijo ali pa sploh ni verska. Zato Cerkev zahteva za se pravico, da uči sama svoje vernike in je ta pravica zasidrana v božjem povelju, da naj bo učiteljica verskih resnic med vsemi narodi. V lastnem interesu se pa mora država v tem nazoru s Cerkvijo strinjati ter ustanavljati take šole, v katerih se vrši vsa vzgoja katoliških otrok na temelju katoliške vere, pravoslavni otrok na temelju pravoslavne vere itd. Ako pa država tega ne bi storila, potem mora Cerkev po božjem in historičnem pravu imeti svobodo, v državi ustanavljati za svoje vernike lastne šole ter zahtevati tudi od svojih članov, da obiskujejo le njene šole, ne pa brezverskih ali tujeverskih državni.

Slično je glede zakona. Med kristjani je zakon zakrament ali pa sploh ni zakon. Če je pa zakon, spada po svojem bistvu izključno v popolno kompetenco Cerkev. To načelo je enako za katoliško in pravoslavno Cerkev, kajti obe imata zakon za zakrament, od Kristusa postavljen, s posebno stanovsko milostjo za zakonice obdarjen. Nobena se tej kompetenci ne more odreči, ne da bi si izpod-

kopala temelj, na katerem stoji. Ker pa je zakon, njegova svetost in čistost, tudi za državo najeminentnejše važnosti, so tudi ona v svoji postavodaji zakonu izogniti ne more, a njena kompetenca se more razširiti le nad državljanske, politične, gospodarske in socialne posledice zakona. Bistvo zakramenta, kot popolnoma duhovne reči, nikdar ne more biti predmet drž. postav.

Zakon kot zakrament je v svojem bistvu po božjem pravu neizpremenljiv. Potemtakem se morejo vse zahteve po modernim razmeram primerni preureditvi zakonskega prava nanašati edino le na to, kar je v zakonskem pravu čisto človeškega izvora. Država v obsegu svoje kompetence ne more rušiti božjega prava, niti ne cerkvenega, ker se njena oblast na duhovno polje ne raztega.

Iz teh načel, ki slone na božjem pravu, sledi, da se more vprašanje verske vzgoje in zakona pravično rešiti edino le v sporazumu med obema oblastima, duhovno in politično. Ker pa ima ustava namen, dati bodoči zakonodaji države neko trdno podlago, ji pokazati pot, more tudi v teh cerkvenopolitičnih vprašanjih zarisati le splošni okvir — zagotoviti popolno versko svobodo poedincem in Cerkvi priznati suvereniteto in samoupravo na duhovnem polju in na vsem kar je s

tem bistveno združeno. Vse podrobnosti pa se morajo izdelati v posebnih dogovorih sporazumno. Zato nikakor ne uvidevamo, da bi se verska enakopravnost in svoboda ne mogla strinjati s konkordati. Saj konkordat, ali če komu to ime ne ugaja, dogovor ali konvencija med državo in vrhovno cerkveno oblastjo ni ničesar drugega nego pogodba mednarodnega značaja, ki ureja mešane zadeve, ki se tičejo obeh oblastí. Kakor nobena trgovska pogodba ali vojna konvencija ne krati državi njene suverenitete, ampak daje njeno notranji in zunanji politiki trdnost in sigurnost, tako tudi dogovor s cerkveno oblastjo, ki ureja vso vrsto medsebojnih vprašanj, daje državi in Cerkvi tisto jasno določnost, ki je neobhodno potrebna za utrjevanje državnega in cerkvenega vladanja, daje pa tudi državljanom sigurnost in svobodo v verskih stvareh, ki končno vendar le najgloblje gibljejo človeške duše.

Svobodo in enakopravnost verstva, medsebojno neodvisnost in suvereniteto Cerkev in države mora nam zagotoviti ustava in dati primerno podlago za vsestransko pravičen dogovor med državo in cerkveno oblastjo, potem bo tudi v cerkvenopolitičnem oziru zadovoljila vsakogar, komur je blaginja naroda v resnici mar.

Konferenca klubovih načelnikov.
Vlada išče izhoda iz zagate.

LDU Belgrad, 15. jan. (ZNU) Socialno-demokratski klub je zahteval preko gospoda Davidovića, da se čim prej skliče konferenca načelnikov strank, da se reši vprašanje o poslovniku in volitve ustavotvornega odbora. G. Davidović je posetil g. Pašića in dr. Ribarja ter se z njima sporazumel, da se bo vršila ta seja danes popoldne. Na tej seji se bo izvolil odbor načelnikov strank, v katerem bodo zastopane vse stranke z enakim številom zastopnikov. V parlamentarnih krogih se pripisuje tej konferenci velik pomen, ker bodo načelniki strank odkrito izjavili, kaj mislijo o ureditvi države. Muslimani ter člani Narodnega in Jugoslovanskega kluba zahtevajo, da se na današnji seji konstituantne ne vrši volitev ustavotvornega odbora, temveč da se volitev odloži na pozneje, ko bo že rešeno vprašanje o izpremembi poslovnika.

LDU Belgrad, 15. jan. (ZNU) Včeraj ob 17. sta gg. Maglajnić in Korkut posebila g. Pašića. Predlagala sta, naj se skliče konferenca načelnikov strank, na kateri bi se pretresala vsa sporna vprašanja v konstituantu. G. Pašić je pristal na ta predlog. Muslimani so nato zahtevali, da se danes ne izvrše volitve v ustavotvorni

odbor, češ da se morajo poslanci najprej seznaniti z novim ustavnim načrtom sedanje vade in da je za izpremembo poslovnika treba doseči sporazum med strankami vsaj načeloma. G. Pašić se s tem ni strinjal. Istotako g. Pašić ni sprejel predloga muslimanov, da bodo oni posredovali pri Radiću, dokler Radić ne ovzre onih izjav, ki jih je izrekel proti naši državi. Treba je, da se enkrat ve, je rekel Pašić, kdo je za državo, kdo proti njej, kdo za konstituantu in ustvarjajočo politiko v konstituantu, a kdo za razdiralno politiko. Kar se tiče ureditve države, so muslimani predlagali, da se zmanjša število pokrajin in da se ustava odobri, toda da se njena izvedba odloži za nekaj let, dokler se nova ustava in zakoni ne uvedejo v vsej državi. Med tem časom bi ostalo v pokrajinah vse po starem kakor doslej.

Belgrad, 15. jan. (Izvirno.) Danes je bila seja načelnikov klubov, da se pogovor radi volitev v odbor za spremembo poslovnika in v ustavni odbor. Poklicani so bili tudi načelniki klubov, katerih člani niso še prisegli. Dr. Korošec je v imenu Jugoslovanskega kluba izrazil mnenje, da odredbe poslovnika, po katerih člani skup-

ščine, ki niso prisegli, ne smejo vršiti poslanskih dolžnosti, ne morejo imeti nobene veljave. Ljudska volja, s katero so bili poslanci Jugoslovanskega kluba izvoljeni, je zadostna kvalifikacija in radi tega imajo pravico, da se danes udeležijo volitev v odbor za spremembo poslovnika in v ustavni odbor. Vse skupine razen radikalcev in demokratov so sprejele to stališče. Edino ti dve skupini ne dovolita, da bi poslanci, ki niso prisegli, delovali v skupščini. Ker sta torej ti dve skupini mnenja, da je sedanjí poslovník zakonit, je stavil dr. Korošec nov predlog, naj se poslovnik izpremeni in izvoli poslovniški odbor. Ta odbor naj takoj predlaga, da se črta oni odstavek v poslovniku, ki odreja, da poslanci, ki niso prisegli, ne smejo vršiti poslanskih dolžnosti. Davidović je sprejel Korošecov predlog, a izjavil, da se morajo klubi o tem posvetovati. Pašić je zahteval, naj klubi označijo v tem oziru svoje stališče. Sklenilo se je, da se vrši jutri nov sestanek načelnikov klubov.

Klubi in prestolni govor.

LDU Belgrad, 15. jan. (ZNU) Slovesna otvoritev konstituantne in prestolni govor sta izzvala v parlamentarnih krogih zadovoljstvo. Dejstvo, da so člani Narodnega in Jugoslovanskega kluba prisostvovali čitanju prestolnega govora, tolmačijo tako, da sta s tem obe stranki pokazali, da sta za monarhijo ter da se razlikujeta od demokratov in radikalcev samo glede notranje ureditve države. Predsedništvo socialno-demokratske stranke je poslalo predsedniku konstituantne pismo, v katerem protestira, da konstituenta nadaljuje svoje delo po vsiljenem poslovniku in ker se je po prvem pogrešku, namreč s polaganjem prisige, napravila sedaj druga napaka s prestolnim govorom, ker se s tem žali suverena prava konstituantne. Republikanski klub je tudi pismeno protestiral trdeč, da je konstituenta edina suverena oblast v državi ter da njenega zasedanja ne more otvoriti nobena druga oblast, razen one, ki jo konstituenta sama izvoli. Zato ne morejo republikanci prisostvovati čitanju prestolnega govora.

Pribičević se umika.

Belgrad, 15. jan. (Izv.) Danes je bila deputacija Jugoslovanskega kluba, obstoječa iz poslancev dr. Hohnjeca, Evetovića in Bajića, pri ministru prosvete Svetozarju Pribičeviću ter mu je predložila želje, pritožbe in zahteve Jugoslovanskega kluba glede razmer, ki so nastale vsled prenosa srbskega šolskega zakona na Vojvodino. Deputacija je ministru sporočila pritožbe, ki so ji došle iz več krajev, da se katoliški verouk v šolah izroča posvetnim učiteljem. Poslanci so ministru izjavili, da se trdno drže načela katoliške cerkve, pa

LISTEK.

Fran Radešček:

Preko Albanije.

Štab Komande čet novih oblasti v Skoplju, h kateremu so me v zgodnji spomladi l. 1915 vtaknili za »pisarja«, je bil istočasno tudi glavni štab južne kombinirane armade, ki je sestojala iz črnogorskih in srbskih divizij in ki je operirala proti Avstrijcem od Višegrada čez Sandžak do črnogorske meje, kakor tudi glavno poveljstvo za vse obmejno orožništvo nasproti Bolgarski, Grški in Albaniji, ne izvenzema vojaških garnizij v Stari Srbiji in v Makedoniji. Naš glavni poveljnik je bil general Damjan Popović, ki je bil pozneje v tzv. solunskem procesu obsojen na dvanajst let težke ječe. Njegov načelnik štaba je bil zloglasni, poznejši mučitelj jugoslovanskih prostovoljcev v Rusiji, takrat podpolkovnik Cvetković, ki mi je bil zelo naklonjen. V toku preiskave v »solunskem procesu« si je podpolkovnik Cvetković, kakor se je uradno ugotovilo, v zaporu sam pognal kroglo v glavo. Bil je dobra duša!

Tako je tedaj izgledal ta štab pri glavi. Če še omenim »ducate« višjih in vsaj to-

liko nižjih oficirjev in četnih podčastnikov, »pisarjev« in vojakov, sem, mislim, povedal vse.

Štab se je nahajal v poslopju nekdanje bolgarske gimnazije na obali Vardarja. Hiša je bila enonadstropna in precej razsežna. Pred njo se je razprostiralo precej veliko dvorišče in vrt, v malem poslopju na dvorišču pa je bila vojna tiskarna naše komande.

Tu smo tedaj životali še precej dobro. Za jed smo morali sami skrbeti, delo za nas so pa poskrbeli častniki tako, da ga je bilo vedno preveč. Še celo ponoči so nas budili za pisanje in razpošiljanje povelj in četnih razporedov.

Ker smo že davno pred tem opažali precejšnjo nervoznost v štabu in iztaknili iz raznih povelj grenko jedro vzroka, da se pripravljajo važni dogodki v štabu in izven njega, zato nismo bili preveč iznenađeni, ko smo bili vsi »pisarji« pozvani na raport k načelniku štaba. Ko smo se — bilo je nekako dober teden dni pred bolgarskim napadom v prvih dneh meseca oktobra — postavili v dve vrsti pred podpolkovnikom Trebinjcem, je sledil »mirno« rezki: »Na mesto voljno«. Po daljšem uvodu nam je razložil, da Srbija stoji pred usodnim vprašanjem »biti ali ne biti«, osebe in življenja posameznikov so vsled tega

vprašanja brez najmanjšega pomena; zato bo brez usmiljenja vsak, kdor bi zini najmanjšo besedico s komurkoli o tem, kaj je videl in slišal v štabu, takoj spravljen s sveta, njegovo truplo pa bo zavito v vrečo in vrženo v Vardar. Na tozadevno vprašanje je zagrmelo iz več kot dvajsetih prs: »Razumem, gospodine podpolkovniče!«

Ker smo poznali Trebinjca, da z njim ni varno »črešnje zobati«, smo se izogibali govoriti o službenih stvareh celo tedaj, ko je služba zahtevala, da drug drugemu pojasnimo vsebino kakkega akta. Zato je moral vsaki sam zase iskati obvestila po aktih, če je hotel kaj vedeti radi izvršitve naloženega mu dela.

Takoj drugi dan so že avstrijski ujetniki pripeljali lično izdelane zaboje za arhiv in mize, ki so se dale zložiti, kar je bil prvi viden predznak, da se homo kmalu poslovili od Skoplja.

Nekako v sredi oktobra sem imel nočno službo, tzv. dežurstvo. Bilo je okrog 10. ure zvečer. V generalovi sobi je še gorela luč in pri njem je bil načelnik štaba. Sprehajal sem se v misli zatopljen po prostorni veži s copatami na nogah, da ne motim v spanju svojih tovarišev v sosednjih sobah. Vrata se odpro in v vežo stopita dve po meščansko oblečeni ženski. Mlajša me prijazno pozdravi in me vpraša, če je

general še v pisarni. Pritrđil sem ter ju spremil po stopnicah navzgor in naročil generalovemu slugi, naj ju prijavi. Zakaj in kako prihajajo te ženske ob tej uri, si nisem lomil glave, ker je pač stala zunaj stroža in poveljnik, ki ju gotovo ni pustil naprej brez tehtnega vzroka.

Ker so bila generalova okna odprta, vežna vrata so pa ostala samo priprta, sem kmalu na to začul jok in ihtenje iz generalove pisarne. Zagonečnost in tajinstvenost teh dam je po tej okolnosti še bolj vznemljala mojo radovednost.

Kmalu nato ste obe dami odšli. Mimogrede sem opazil, da ste obe zadovoljni z uspehom svojega obiska, kar je nekoliko pomirilo mojo razburjeno domišljijo.

Drugo jutro sem slučajno srečal znanca, Slovenca, ki mi je razrešil uganko. Dami sta bili iz ugledne bolgarofilske skopljske rodbine. Brat, odnosno sin teh dam je bil kot osumljenec radi zvez z Bolgari prijet in zaprt. Dami sta očitno omečili generalovo srce, dasi po mnenju mojega znanca niste zaslužili, ker je mlajša že davno tajno pripravljala slavnosten sprejem bolgarske vojske.

Zakaj omenjam vse to? Pač le zato, ker te podrobnosti v kolikor toliko razsvetljujejo sredino, v kateri smo se nahajali. (Dalje.)

katerem ne more nihče poučevati verouka razen tistega, ki mu to nalogo poveri pristojna cerkvena oblast. Katoliška cerkev ni nikdar odstopila od tega načela in nikoli odstopila ne bo. Ukrepi, ki jih je ministarstvo prosvete izvedlo v Vojvodini, se morajo smatrati za začetek kulturnega boja. Za našo državo bi imel ta boj nedogledne posledice. Minister Svetozar Pribičević je izjavil, da jemlje želje in pritožbe deputacije Jugoslovanskega kluba na znanje. Izjavil je dalje, da je srbski šolski zakon sicer razširjen na Vojvodino, da pa je prepuščeno ministristvu prosvete na voljo, da izvrši v tem oziru spremembe, ki se mu zdijo potrebne. On bo te spremembe izvedel upoštevajoč načela, ki jih je deputacija poudarila. Glede zasebnih šol je minister Pribičević izjavil, da se lahko vzdržujejo alee ko prej. Poslanci so od ministra zahtevali, naj te privatne šole uživajo tudi nadalje državno podporo, kakor so jo uživale doslej.

Iz konstituantne.

Belgrad, 13. jan. 1921.

V seji 11. t. m. so zahtevali demokrati, da se pismo, ki ga je g. Stojan Protić poslal predsedstvu ustavodajne skupščine, prečita v celoti, česar pa tajnik dr. Janjić ni hotel storiti, češ, da to po poslovniku ne gre. Omenil je le vsebino, da se Stojan Protić pogojno odpoveduje otema mandatom.

Pritožbe proti volitvam v posameznih volilnih okrožjih še vedno prihajajo. Ena takih pritožb se obrača tudi proti verifikaciji mandata onih poslancev, ki so upravni svetniki »Narodneanke«. Za to pritožbo se je zelo zanimal g. dr. Kukovec, minister in upravni svetnik »Narodneanke«. Posamezni poslanec so v pismenih vlogah na skupščinsko predsedništvo izrazili željo, naj se jim pojasni, kako naj postopajo v svojih slučajih materialne odvisnosti od države. Tako n. pr. neki tobakarnar želi vedeti, če more še nadalje kot poslanec zadržati prodajo tobaka. No, poleg bančnega upravnega svetnika mislim, da lahko sedi tudi — trafikant.

Seja 11. t. m. je bila dokaj slabo obiskana. Komunistične klopi na levisi so bile popolnoma prazne. Tudi zastopniki ostalih opozicijskih skupin so bili zelo redki. Vladni centar je kazal precejšnje vrzeli. Splošno je opažati neko mrtvilo in tišino pred — nevihto. Ni pravega zanimanja niti umevanja za zgodovinski trenutek, ko se grade temelji države. Težka atmosfera nejasnega položaja lega kot mra na dušo vseh iskrenih rodoljubov. Ob velikem ognju prvotnega navdušenja je zavrel lonček strankarske juhe, v katerem ni bilo mesta za velikopotezne narodne in ljudske ideale.

Zemljoradniški klub se še vedno ziblje semtertje, ne vedoč ne kod ne kam. V njem so tri struje. Prvo vodi ambiciozni in nesposobni Lazić, bivši demokrat in sedanjí predsednik kluba. Njemu slede edino slovenski »samostojenci«, ki zaradi ljubljanske vlade zahtevajo brezpogojni vstop v Pašičevo centralistično orienrirano in velesrbsko po-barvano vlado. Druga struja stoji pod vplivom bivših radikalcev Avramovića in Jovana Jovanovića, ki se zavedajo, da bi sodelovanje njihovega kluba v vladi pojačalo stvarno edinole stališče demokratov. Ta struja je za lojalno opozicijo, ki naj bi podpirala vlado v ustavnih vprašanjih. Tretja struja pa stoji odločno na zazrednem kmet-skem stališču, zahteva kooperacijo z ostalimi kmetiskimi strankami in je proti vsaki meščkanski vladi.

Demokrati so poverili Davidoviću nalogo, da privede zemljoradnike v njihov tabor. Dosedanji razgovori z Avramovićem niso prinesli nikakega pozitivnega rezultata. Isto se je zgodilo tudi Pašiću v razgovoru z Lazićem. Zemljoradnikom se ponujajo tri ministrske listnice: za poljedelstvo, agrarno reformo in prehrano. Ministrstvo prehrane se sicer name-rava sploh odpraviti, vendar pa bi likvidacija tega ministristva trajala še precej časa.

Muslimani se sploh izogibljajo vsakih pogajanj. Njihovo stališče je jasno in odločno. Za edino možno vlado v sedanjem položaju smatrajo vlado pod Protićevim ministrskim predsedstvom. V taki vladi bi se našli zastopniki vseh večinskih strank v posameznih pokrajinah. S tem pa bi bilo dano tudi jamstvo za pravično rešitev ustave, agrarne reforme in socialnih in verskih vprašanj. Pašičeva vlada pomenja očitno nasilje nad posameznimi pokrajinami in njihovim prebivalstvom.

Socialni demokrati, katerih pristaši so tudi bili prizadeti v posameznih krajih z zna-vladno »obznanom«, naperjeno baše samo proti komunistom, se »pripravljajo« na »ostro« opozicijo proti vladi.

Stališče Narodnega kluba je itak že znano. Tudi Jugoslovanski klub se v takem položaju ne bo pustil speljati na led s kakimi platičnimi izjavami, ki kar dežujejo v teh dneh splošne nerazume v vladnem taboru.

Kljub temu je baše Pašić zelo optimističen glede parlamentarnega položaja. Če ne bo šlo drugače, se skupščinske seje odlože na nedoločen čas po receptu Davidovičeve vlade neslavnega spomina. Z druge strani pa se celo govori o razpustu konstituantne in o razpisu novih volitev, kar bi bil tudi izhod iz sedanjega položaja.

Izmed demokratov in radikalcev se sedaj vodi borba za primerno osebo, ki naj bi prevzela po pok. Stojanoviću finančno ministrsko listnico. Dr. Veljković in Drašković vsled odpora radikalcev sploh ne prihajata več v posetev. Sicer se pa pričakuje splošna rekonstrukcija Pašičevega kabineta.

Vlada je izprva pomišljala, ali naj v petkovi slavnostni otvoritveni seji konstituante regent osebno prečita prestolno besedo ali ne. Vlada se namreč boji adresne debate, ker opozicijske stranke drugače ne morejo priti do besede v skupščini. Zato se misli izvoliti ustavni odbor in odbor za revizijo poslovnika, toda takoj nato naj bi se seje odložile za nedoločen čas. Kaj bo potem, je seveda še uganjka.

V »Tribun« Stojan Protić dementira vse vesti o njegovem izstopu iz stranke in pravi, da mu ni ničesar znano o kakem pismu Radicu. Vsekakor so bile te vesti mnoge prekrane, vendar pa značilne za položaj, ki zahteva njegovo sicer močno, toda zmerzo in razlogem dostopno voljo.

Vlada ne misli popuščati v vprašanju prisega, pač pa je voljna razpravljati o kvalificirani večini za sprejetje ustave.

Položaj je tako napet in nejasen, da se mora izvršiti nekaj pomembnih preokret, ako se sploh misli priti iz zagate, v katero so spravili konstituante in državo nesrečni absolutistični centralisti.

Nemška divjaštva na Koroškem.

Iz bivše cone A na Koroškem se poroča: Župnik Ivan Ebner se je moral pod pritiskom folksverovcev (danes Heimatsdienst) preseliti iz domače, vovbrske župnije v št. Štefan, pa tudi tam nima miru. V pozni noči prihajajo različni elementi k župnišču, zmerjajo župnika in ga psujejo; pri tem pada tudi kamenje v njegovo stanovanje; seveda so pobili tudi šipe v župnišču tako, da ima doslej že več tisoč kron škoda. Tako se je zgodilo dne 26. in 29. dec. 1920 in 1. jan. 1921. Namesto njega opravlja v Vovbrah cerkveno službo za nemško misleče prebivalstvo velikovski nemški kaplan Zinndorf. — Vovbrani so nekaj časa pred božičem poklicali imenovanega Zinndorfa, da bi vodil spreved nekega folksverovca iz Vovbra, ki je umrl. Prišlo je dosti ljudstva k pogrebu ali k maši so prišle samo 2 ali 4 osebe, drugi pa so šli domov. Zinndorf se je nato izrazil, da rajši gre za misijonarja, kakor da bi moral živeti med tem ljudstvom. V Velikovcu je imel Zinndorf nalogo, da spoveduje nemško misleče ljudstvo. Pa glej, pri njem se ni nikdo oglasil, čeravno je sedel dve uri v spovednici, med tem ko sta imela slovenska duhovnika kanonik Štih in dekan Čemer polno ljudi okrog spovednice. — Zinndorf se je nato hudoval in se izrazil, da ga je srce bolelo, ko je vendar za te ljudi (nemčurje) v Velikovec poklican, da pa nikogar ni bilo. — Slovenski duhovniki doslej še niso dobili mesečne plače. V šolo ne smejo, ker so otroci po učiteljih in starših nahujskani, da naj takoj zapustijo šolske prostore, če pride slovenski duhovnik.

Usoda koroških Slovencev je vsak dan obupnejša. Nemčurji zborujejo vedno in vedno zopet in hujskajo ljudstvo proti Slovincem. Začela se je neka tajna mobilizacija, katero vodi neki Urh Jörgl, stanujoč v Pogačnikovem poslopju v Grabnu. Na Ovsenici v Vovbrah in povsod v bližini ima vsak fantalin puško, danes je odšlo iz Velikovca proti Šmarjeti okoli 30 fantov, gotovo na kak sestanek. Pogačnikovi družini že resno grozijo, vedno razsajajo zvečer okoli hiše. Dne 2. jan. so razgrajali tako dolgo, da so jih domačini prepodili, potem pa so kričali po vsem mestu. Dne 3. jan. sta Franc Kurnig in Maks Kumer, ki je bil obakrat glavar izgrediv, razbila okna njegovega stanovanja. Gosp. župniku Ebnerju so že tretjič pobili okna. Glančnik toži g. Povšnarja za strašno vsoto, Jakob Kancian toži Boštjana Zikulnika, vsi Slovenci po vrsti so toženi in morajo letati k sodnji le za to, ker so Slovenci. Najhujše uganjajo tihotapci. — Zvečer dne 4. jan. so Nemci zopet razgrajali pred stanovanjem kanonika Štiha in dekana v Velikovcu, kričali so in zmerjali. Nalepili so plakat na dekano-ve duri: »Wirst nicht bald abfahren du Cus, sonst werden dich prügeln.« V noči 3. jan. so grozno stegli nekega čevljarja. — Hartwig noče iti iz Narodnega doma, kjer se je provizorično nastanil in g. Perkoviću ne pustijo iti noter, ker je odbor dal njemu Narodni dom v najem. — V petek, dne 7. jan. je bila sodnijska razprava, gosp. Hartwig je bil popolnoma pijan in sodnik je pred pijanostjo vodil razpravo. V četrtek dne 6. t. m. je bil v telovadnici v Velikovcu »Internierungskränzhchen« s predstavo jugoslovanskega zasedanja. Šli so v zgornji poštni ulici k g. Perkoviću z »generalom Majstrom«, kojega je markiral Jožef Wernig in grozno zasramovali celo družino Perkovićovo. Potem so odšli k Čarfu, kateremu so zagrozili, da mora v treh dneh zapustiti Velikovec. Istotako so grozili, da bodo ubili njegovega sina, ki ga pa k sreči ni bilo doma. Od tam so odšli k g. dekanu, ki je zahteval od njega, da mora v 10 dneh izstopiti iz Velikovca. Dne 6. t. m. so v št.

Štefanu pretepli pri cerkvi fanta Boštjana škofa. Napadalca sta bila dva Mačkova sinova in Kolmančev sin. Podobna nasilstva se vedno ponavljajo, slovensko ljudstvo pa ne ve, kje bi iskalo varstva.

Obupno stanje Avstrije.

LDU Dunaj, 14. jan. Dunajski listi objavljajo spomenico, ki jo je osrednja zveza društev nemškoavstrijskih državnih nameščencev izročila generalnemu tajniku avstrijske sekcije reparacijske komisije in ki pravi med drugim: Res trajna pomoč se more pričakovati samo od velikopoteznega dejanja, obnove Avstrije. Avstrijskim državnim nameščencem ni zameriti, ako za svoje delo za državno skupnost zahtevajo plačilo, da morejo živeti. Država po izjavah vlade žalibog nima več potrebnih sredstev. Inflacija novčanice je povzročila zmanjšanje vrednosti krone in s tem podražitev blaga. V zadnjem času so se državne finančne težkote tako poosttrile, da je dvomljivo, ali se bodo mogle o pravem času izplačati itak pičle plače. V vedno krajših presledkih se ponavljajoče stavke v posameznih državnih obratih ali v državi upravi se ne smejo smatrati za čine politične ali socialne nagajivosti, temveč za psihološko popolnoma umljive izbruhe popolnega obupanja in brezupnosti. Rastoci nemir in gibanje med javnimi nastavljenici se mora označiti samo kot izraz grenkega razočaranja radi razmer po saintgermainskem miru. Ni naloga spomene, da bi preiskovala, kakšne razloge je imela entente, da je v saintgermainskem miru ustvarila avstrijsko republiko v sedanjih obliki in ji zapovedala, da mora varovati svojo neodvisnost. Ker se je to zgodilo, je upravičena domneva, da ima republika Avstrija in njena neodvisnost za interese entente neki posebni pomen in da so zato ententne sile v spremni noti k mirovni pogodbi obljubile potrebno gospodarsko pomoč. Samo ena alternativa je: ali naj velevalsti ukrepejo vse, da se vzdrži stvor saintgermainске mirovne pogodbe, republika Avstrija v sedanjih obliki, ali pa bo republika Avstrija poginila, s čemer bi se ves z mirovni pogodbi ustvarjeni mednarodni politični sistem silno omajal, ako ne popolnoma porušil. Sami krediti za živila ne zadostujejo za obnovo Avstrije. Avstrija potrebuje predvsem dolgoročne kredite, da si nabavi sirovine, premog in umetna gnojila. S tem se bo ojačila davčna moč in javni delodajalec bo organe in delavce javnosti laže plačal tako, da jim bo vsaj mogoče skromno življenje. Stiska avstrijskih državnih nastavljenecv je postala tako velika, da lahko nastane resna nevarnost za obstoj avstrijske republike. Popolnoma zavedajoči se dalekosežnosti te izjave ugotovljamo pred forumom vse evropske javnosti, da državni nastavljenici svoje službe fizično ne bodo mogli več opravljati, ako se jim ne da hitra pomoč. Ako se tem ljudem, katerih osem desetini skoro poginja od lakote, v najkrajšem času ne da možnost, da bi se vsaj nekoliko prehranili, se mora danes ali jutri računati z izbruhom obupa, ki bo pomenil konec te obžalovanja vredne države. Konec Avstrije v današnji obliki pa bi bil tudi konec onega političnega sistema, ki se je ustvaril z mirovni pogodbi.

Novice z Vzhoda.

Verski pokret v Rusiji. Finske tiskarne so dobile nalog, da natisnejo 80.000 izvodov svetega Pisma, ki so namenjeni za prodajo v sovjetski Rusiji, kjer ni več nobene biblije na književnem trgu.

Usoda krimske buržoazije. Bolševiška »Pravda« poroča, da se je v krimskih mestih vsa buržoazija morala izseliti iz centra v okolico. Njene domove so zasedli delavci. Buržuji so mogli odnesti s seboj le dve obleki, štiri pare perila, dva para obuv in 10.000 rubljev. Buržuji morajo opravljati prisilna dela, zlasti čistiti ulice in vojašnice. Otroci se prisilno odajo v komunistične šole. Zasebna trgovina je prepovedana pod smrtno kaznijo brez sode.

Na jugovzhodu. Na Kavkazu delujejo mnogobrojne vstaške čete. Ravno-tako v ferganski oblasti. Na Kavkaz se odpošiljajo številne rdečearmejske čete. Vojaštvo se koncentrira tudi na meji Gruzije.

Prepoved samovoljnega preseljevanja. Ker delavci zapuščajo kraje, kjer so gospodarske prilike neugodne, je sovjetska vlada omejila svobodo izbiranja služb in preseljevanja po lastni volji, tako da se delavci prikrepljajo na kraj svoje službe.

Vprašanje trgovinskega dogovora z Anglijo stoji tako, da je sovjetski delegat Krasin odpotoval v Moskvo s sledečimi temeljnimi pogoji Anglije: da se bolševiška propaganda neha ne samo po celi britanski imperiji nego sploh na celem vzhodu in da angleška vlada ne prevzema garancije za to, da ne bi se rusko zlato deponirano po angleških bankah, konfisciralo v prid upnikov Rusije, ker bi se v nasprotnem slučaju kršili temeljni zakon

Velike Britanije. Splošno mnenje je, da Rusija teh pogojev ne bo sprejela.

Amerika in boljševiki. Vlada Združenih držav je izjavila napram sovjetski vladi, da bo v očigled velike osebne in denarne propagande v prilogi komunizma med delavstvom vse osebe, ki bi došle iz Rusije in se hotele v Ameriki izkrcati, odpravila nazaj na glede na to, ali so komunisti ali ne.

Nameravani komunistični puč v Norvegiji. Norveške oblasti so prišle na sled načrtu, glasom katerega bi se imelo zažgati več lesenih predmetov v Kristijaniji, nakar bi soldatski svetji proglasili proletarsko diktaturo in se polastili vladnih poslopj, pošte ter telegrafa. Zarota se je pravočasno odkrila in onemogočila. V Varde so zaplenili 300.000 kilogramov komunistične agitacijske literature, ki je dospela na ribiških ladjah iz Murmana.

10.000 mažarskih talnikov. Sovjetska vlada je naznanila Mažarski, da je dala internirati 10.000 mažarskih vojni ujetnikov, med njimi 470 aristokratov, ki bodo jamčili za življenje ogrskih komunistov, kateri se nahajajo v Budimpešti pod obtožbo veleizdaje.

Vojne priprave Sovjeta. V Jampolu in Mogilevu Podoljskem se je tik rumunske meje zbral podoljski odred tretje internacionale z agitacijskim birojem in voditelji Avstro-sovjeta. — 40% voznega parka na jugovzhodu se nahaja na razpolaganju vojni oblasti. — Vest, da se 30 tisoč mož močna armada pripravlja, da vdere v vzhodno Trakijo, se od strani sovjetskega generalnega štaba dementuje.

Ruski učenjaki. Angleški znanstveniki organizujejo pod predsedstvom lorda Montegu pomožno akcijo v prid ruskih učenjakov, ki so vsled barbarstva bolševikov ločeni od vsega sveta. V prvi vrsti jim nameravajo doposiljati knjige.

Italijani zopet divjajo.

LDU Split, 15. jan. (ZNU.) Vesti, ki so došle iz Rima in Belgrada glede odgođene izvršitve rapalske pogodbe za nekoliko mesecev, so izzvale po vsem okupiranem ozemlju in v Dalmaciji veliko razburjenje. Ljudstvo bi odgođenje tem težje prenašalo, ker so Italijani zopet pričeli nadaljevati preganjanje. Na Paznamu so aretirali kmeta, ki je zbiral darove za našo vojsko, kadar pride. V neki benkovački vasi so aretirali učitelja z vse njegovo družino vred, kjer je delal priprave za sprejem naše vojske. V Silbi so častniki in karabinjerji trgali ljudem naše kolarde, jih metali na tla in jih teptali z nogami. Župniki in učitelji so izpostavljeni najnesramnejšim nasilstvom. Zadrse ječe so zopet polne naših rojakov. Prebivalstvo pošilja regentu in ministrom brzojavke, v katerih zahteva zaščito in prosi, naj bi se evakuacija čimprej izvršila.

Politične novice.

— Burna seja konstituantne. Belgrad, 15. jan. (Izv.) Današnja seja konstituante je bila mestoma zelo burna. Udeležili so se je polnoštevilno tudi komunisti, Republikanec Jonović je interpeliral notranjega ministra Draškovića zaradi vladnih odredb z ozirom na zadnji komunistični shod v Belgradu. Drašković je odgovoril, da vlada svojih ukrepov proti komunistom ne bo umaknila, marveč jih bo še poosttrila. Nato se je začela debata o verifikaciji bregalnškega mandata in so avtonomistične skupine glasovale z radikalcem proti demokratu in z njimi zvezanimi zemljoradnikom. Današnja seja je bila nato zaključena in bo prihodnja v ponedeljek dne 17. t. m. ob 4. uri popoldne z nadaljevanjem današnjega dnevnega reda.

— »Najbolje informirani list.« V Ljubljani je par listov, ki dan za dnem z neulaskim samohvalisanjem utepajo svojim potrepljivim čitateljem prepričanje, da so najbolje informirani. Kdor pa pogleda te liste za teden dni nazaj mora reči, da se je politični položaj ravno nasprotno razvijal, kakor so poročali ti »najbolje informirani« listi. Tako je »Jutro« še 13. t. m. poročalo iz Belgrada pod zaglavjem »napačni računi klerikalcev in zajedničarjev«: »Tukajšnji politični krogi se naravnost posmehujejo zajedničarskim in klerikalnim organom, ki polagajo velike nade v Protićevo akcijo, ki naj bi zmešala situacijo in spravila na površje Radićevce in zajedničarje. To morejo kombinirati samo oni, ki nimajo niti pojma o sedanjih političnih situaciji...« Kako dobro je informirano »Jutro«, sledi iz iz neosnovane trditve, da so klerikalni listi »polagali velike nade« v akcijo g. Protića, o kateri je »Jutro« očitno zelo slabo informirano. Včerašnje naše poročilo iz Belgrada pa že pove, da je Protić izvoljen za predsednika radikalnega kluba, znak, da vpliv njegove državniške politike v radikalnem klubu raste in da prodira spoznanje, Protić bi morda bil kos položaju. Toda »najbolje informirani« dnevnik bo še jutri trdil, da je Protić v svoji stranki čisto sam.

— Demokracija na pohodu. Kadar koli se »demokrati« dokopljejo na vlado, takoj začno njih ministri izvajati svoj program in na lastno pest izdajajo naredbe

s katerimi očitno izpodkopava državo avtoriteto in vzbujajo v ljudstvu nezadovoljstvo in nezaupanje do javne uprave. Posebno Vojvodina se jim zdi v tem oziru jako primerna. O nasiljih glavnega »državotvorca« **Pribičevića** smo naše čitatele itak že informirali. Istotako tudi o narodnih gardah. Sedaj pa nam je došla vest, da je posegel vmes tudi minister policije, Drašković s svojo »močno roko« **in pred par dnevi izdal naredbo, s katero se s 1. februarjem razpuščajo vsi občinski odbori, občinski sveti in razširjeni senati. Veliki župani (to so dem. protežiranci) pa morajo ministrstvu policije predložiti listo oseb, ki iaj s prvim februarjem prevzamejo občinske uprave v svoje roke. Med temi seveda ne sme biti nobenih »protidržavnih elementov«, ki so po mnenju teh gospodov vsi tisti, ki ne krivijo hrbtov pred demokratskimi nasilniji. Kako bodo torej ti novi občinski odbori izgledali, si lahko mislimo.**

+ Demokratiški klub. LDU Belgrad, 15. jan. Na današnji seji demokratskega kluba so bili izvoljeni dr. Angelinovič, Radovič in Šuškanovič zato, da bodo delovali na to, da se vzdrže zveze z ostalimi klubi, da se z njimi pogajajo in poročajo o uspehih svojemu klubu.

+ Nemčija se dviga. George Legros piše v »Matinu«: Nemška industrija nastopa ofenzivno. Ima velike zaloge in izdeluje tako izpopolnjene stroje, da niti naši tkalci niti tiskarji ne morejo takih strojev v Franciji. Nemško blago se slej-ko prej odlikuje po kakovosti in je pri tem bolj po ceni kot naše. Legros je vsled tega zelo vznemirjen in svetuje protiakcijo.

Dnevne novice.

— Poučen tečaj v Kamniku. Naznanili smo že, da se ima vršiti tri dni, 24., 25. in 26. januarja t. l. poučen tečaj v Kamniku, ki se prične v ponedeljek zjutraj ob 8. uri s sveto mašo pri frančiškanih, zaključí pa v sredo popoldne z gledališko predstavo »Na dan sodbe«. Program je izredno srečno in praktično sestavljen, da bo imel vsak fant obilo koristi od njega. Podrobnosti smo poslali na vse župnije okraja, naj se vse primerno odzovejo! Po udeležbi na tem tečaju bomo kaj lahko presodili vašo čuječnost — ozi. njej nasprotno čednost! Zadnji dnevi potekajo, izrabite jih za agitacijo in pripravo! — Odbor.

— Ravnateljsko mesto na mariborski gimnaziji. Belgrad, 15. jan. (Izv.) Kakor je minister prosvete Svetozar Pribičević danes izjavil deputaciji Jugoslovanskega kluba, je ravnateljsko mesto na mariborski gimnaziji še nespopolnjeno. Profesor Pirc ni imenovan za ravnatelja na tej šoli in so tozadevne vesti, ki so se širile, neresnične.

— Zanimanje za Trboveljsko družbo v »Slov. Narod« postaja čim dalje zanimivejšje za tiste, ki vedo, iz katerih srčnih nagibov se »Slov. Narod« **toliko peča s to družbo. Saj mora biti vsakemu jasno, da se izrazito kapitalistično glosilo čez noč ne bo izpreobrnilo v nasprotnika kapitalizma. Oj, ta nesrečni upravni svet! Ker pa »Slov. Narod«** skuša v javnosti naprtiti bivši deželni vladi nekako patronanco nad Trboveljsko družbo, moramo vendar enkrat konstatirati, da je svoj čas igral pač dr. Zerjav neko tako vlogo in so ga gospodje Trboveljske družbe tedaj proslavljali. Dolgo časa so imeli poverjenstvo za javna dela v rokah demokracije, pa se za kantrolo nad družbo niso zmenili. Še-le g. poverjenik Dušan Sernec se je začel za nadzorstvo brigati in je dosegel, da je družba prenesla knjigovodstvo z Dunaja v našo državo. Oktobra 1. l. so začeli voditi knjige tu in januarja t. l. bo celo knjigovodstvo kompletno. S tem je omogočen državni upravi vpogled v družbino delovanje in gmočne stanje ter je napravljen prvi korak, da se tudi sedež premesti z Dunaja v Jugoslavijo.

— Umrl je v Celju 10. t. m. delikatesar Zamparutti. — Pri Sv. Jurja ob Ščavnici je umrl obče priljubljeni bivši občinski tajnik France Košar.

— Nove železnice v Sloveniji. Ministrstvo za promet je odločilo, da se v Sloveniji zgradi nekaj novih železniških prog, ker so nekatere proge radi novih mej izgubile na vrednosti. Najprej se bosta gradili progi Kočevje—Brod in Rogatec—Krapina. S prvo progo bo dobila Slovenija zvezo z Reko, z drugo progo pa zvezo s Prekmurjem. Ta vest je res razveseljiva, še bolj bi pa bili zadovoljni, ko bi ministrstvo povedalo tudi, kdaj se bosta ti dve progi pričeli graditi.

— Društvo finančne straže za Slovenijo. Dne 22. jan. 1921 popoldne se vrši na Jesenicah v bližini kolodvora tovariški sestanek. Gg. člane vabimo, da se tega sestanka polnoštevilno udeležijo. — Predsedstvo.

(k)
— Maribor. Gospod Edvard Legat je te dni otvoril v Mariboru v Slovenski ulici št. 7 svojo prvo specialno trgovino s pisalnimi stroji in pisalnimi potrebščinami ter sprejema istotam vsa popravila pisalnih strojev za prvo jugoslovansko koncesijonirano delavnico te stroke svojega očeta Ivana Legata.

— Davčna oblast terja pristojbinski nadomestek od državnih obligacij tudi v letu 1921, čeprav je menjala že 1920 leta izplačevali njih obresti. Nekatere cerkve imajo vsa glavnic naloženo v državnih papirjih. Izgubile so v obrestih vse dohodke. Imajo koncem leta 1920 velik primanjkljaj. Kako naj se vzdržujejo? Pa še davek od dohodkov, ki jih im. —

— Jug in dež napravljata konec sankanju tudi na Gorenjakem.

— Nova sablja. Glasom »Vojnega List« **bodo nosili poslej vsi častniki jugoslovanske vojske sabljo, kakoršno nosijo konjeniki.**

— Društvo zasebnih nameštencev v Zagrebu. Zagrebška lokalna korespondenca poroča, da ni res, da bi bila zagrebška policija dovolila društvu zasebnih nameštencev, da sklče svoj izredni občni zbor.

— Sloveško zdravniško društvo v Ljubljani vabi svoje člane na redni občni zbor, ki se vrši dne 30. januarja 1921 ob 2. uri popoldne v magistratni dvorani v Ljubljani. — Spored: 1. Poročilo predsedstva. 2. Volitev predsednika, odbornikov in pregl. računov. 3. Referat o bodočem ustroju sanitete v državi. Referirajo dr. Lapajne, dr. Homan in dr. Krajec. 4. Volitev v pripravljajni odbor za kongres jugoslov. lekarskega društva v Ljubljani. 5. Poročilo o Löschner Mader-jevi ustanovi. 6. Slučajnosti. — Odbor. (k)

— Zaplemba Karolyjevega premoženja. Madžarski finančni minister Hegedüs se je izjavil, da bo vlada grofu Karolyju zaplenila vse premoženje, ker je proti njemu uvedeno postopanje radi veleizdaje.

— Pegasti tifus se v Zagrebu zelo širi. 14. t. m. je obolelo na tej bolezni 25 oseb, 3 osebe pa so umrle.

— Pošta nabiralnica v Zakutu je začela poslovati s 1. dnem tega meseca. Nabiralnica spada v okraj poštnega urada v Brežicah, ki mu je tudi podrejena. — Isti dan je tudi začela poslovati poštna nabiralnica Velika Dolina, ki spada v okraj poštnega urada Jesenice na Dolenjskem in jo temu uradu tudi podrejena.

— Razpisani poštni urad. Razpisana je odpravniska služba pri poštnem uradu v Dragatušu. Prošnje je vložiti v 14 dneh.

— Italijanski konzul v Zagrebu. Za italijanskega generalnega konzula v Zagrebu je imenovan legacijski tajnik Gonzalvo Sumonte. Novi italijanski konzul je svoje mesto že nastopil.

— Celjski Nemci in pravoslavje. List »Straža« **poroča: Največji nekdanji celjski nemškutarji pristopajo zdaj k pravoslavju, in sicer samo zaradi tega, da se lahko ločijo od svojih žen in z drugimi poroče. Tako je veletrgovec in milijonar Franc Zangger, ki se je ločil od svoje prve žene, postal najprej protestant, pred kratkim pa se je popravaljavil v Dušana Zangger. Ravno tako je bivši mestni ekonom Derganz, ki je v avstrijskih časih večkrat vodil druhal, pobijajoče celjskim Slovencem šipe, prestopil pred kratkim k pravoslavju in je v avstrijskih časih večkrat vodil druhal, pobijajoče celjskim Slovencem šipe, prestopil pred kratkim k pravoslavju, da se je lahko ločila od svojega moža. Žalostno je, da taki ljudje pravoslavno veroizpovedanje izrabljajo samo kot sredstvo za svojo lahkotnost.**

— Utonil je v Pesnici posestnik Jos. Lah iz Moškanjc. Bil je zelo skrben in delaven kmet. Pokoj njegovi duši!

— Morilca zbežala v Avstrijo. Morilec Eferl, ki je v Sp. Kungoti na Kraljevo umoril kmetico Šorn in rnil nekega fanta, je zbežal v Avstrijo. Preteklo nedeljo so pa naši pri Pesnici težko ranjenega posestnika sina Fr. Drevenšek. Ropar mu je razparal trebuh. Nesrečneža so spravili v mariborsko bolnišnico. Tudi ta ropar je zbežal bržčas v Avstrijo, ker ni o njem najti nobenega sledu.

— Ponarejeni 20 dolarski bankovci. V prometu so se zadnji čas pojavili ponarejeni 20 dolarski bankovci. Bankovec sestoji iz dveh skupaj zlepljenih fotografiranih snimkov in je za spoznanje debelejši in tudi krajši od pravih. Nosijo številko: J 2990600 A in so na eni strani modre barve mesto zelene.

— Neumiljeni oče. V Zagrebu je policija 13. t. m. prišla 12letnega dečka, ki zna samo slovensko. Dejal je, da se piše Alojzij Zbenšek in da ga je njegov oče, ki je odšel iz domače vasi z neko žensko, pogнал po svetu. Drugega ni vedel povedati. Ker ima kožno bolezen, so ga oddali v bolnico. Oblast poizveduje, od kod je.

— Zaprtje: London Hospital poroča, da se mnogostransko in vedno z najpovoljnejšim uspehom uporablja »Franz-Josef« **grenčica.**

Ljublilanske novice.

Ij Spored telovadnega večera, ki ga priredi danes zvečer ob 7. v veliki dvorani hotela Union Dijaški Orel (Ljubljana): 1. Sprejem novih članov in slavnostni govor. 2. Telovadba: a) članske proste vaje; b) odsekovne skupinske vaje; c) vaditeljske proste vaje; d) moreške; e) orodna telovadba (drog, bradlja, koza in konji); f) težka atletika (dviganje ročk in rokoborba).

in f) skupine. — Prireditve se vrši pri pogrnjenih mizah. Srečolov, šaljiva pošta itd. Svira popoln dijaški orhester. — Vstopnina: 12, 6 in 3 K. Vstopnice se dobe v Unionu pred prireditvijo. — Zvečer vsi k našim fantom! Vse drugo vstran.

Ij Zabavni večer Družabnega kluba sinoči v hotelu Unionu je bil zelo živahen in dobro obiskan. Navzoči so bili med drugimi general Dokič z gospo, predsednik dež. vlade dr. Pitamic, dr. Brejc z gospo in mnogo drugih odličnih ljubljanskih rodbin. —

Ij II. simfonični koncert muzike Dravske divizijske oblasti pod vodstvom kapelnika dr. Čerina v ponedeljek 17. t. m., dvorana Union, se prične točno ob 8. uri zvečer, konec koncerta pred tri četrti na deset zvečer. Vstopnice se dobijo v Dolenčevi trafikli, Prešernova ulica. V ponedeljek popoldne ob 10. uri se vrši glavna skušnja v unionski dvorani. Glasbeniki se k tej skušnji vlnudno vabijo. (k)

Ij V Prešernovi ulici št. 26 ležeča veža, kjer je bila dosedaj prodajalna mestne pekarnje, se bo oddala v najem. Veža se odda le v prvotnem in ne v sedaj preurejenem stanju in najem. Natančnejši pogoji se izvedo v mestnem gospodarskem uradu. Pravilno kolekovane prošnje so vlagati z označbo najemnine pri mestnem magistratu do 15. febr. 1921.

Ij Šentpetersko prosvetno društvo priredi v ponedeljek 17. t. m. ob pol 8. uri zvečer zanimivo predavanje. Vstop prost. Po predavanju odborova seja.

Ij Prosveta frančiškanske župnije vabi svoje člane, da se zanesljivo in polnoštevilno udeležijo velevažnega sestanka v torek 18. t. m. ob pol 8. zvečer v dvorani na porti frančiškanskega samostana. Istodčasno se bo vršil tudi sestanek vseh onih, ki nameravajo sodelovati v dramatičnem odseku; v interesu stvari je, da se zagotovo snidejo.

Ij Poverjenišvo za socialno skrbstvo razglašá: Radi notranje preuredbe v uradu ostane» stanovanjski oddelek Poverjenišva za socialno skrbstvo prihodnji teden, t. j. od ponedeljka 17.—24. januarja za stranke zaprt. Zato te dni tudi poverjenik ne sprejema strank v stancvanskih zadevah.

Obrotniški ples v ljubljanskem »Narodnem domu«, ki se bo vršil v soboto, dne 22. januarja, bo nekaj izvanrednega. Priprave so v polnem teku, posebno naši vrtnarji marljivo delujejo. Svirala bode godba dravske divizije. Vstopnina 20 kron. (k)

Orlovski vestnik.

Šentviško orlovsko okrožje priredi drugo nedeljo dne 23. t. m. popoldne orlovsko zborovanje združeno s telov. akademijo v dvorani društva doma v Smledniku. Kot govorniki nastopijo br. predsednik O. Z. J. Pirc, br. Persin z Ježice in drugi. Telovadne točke bo izvajal Orel z Ježice s svojo priznano spretnostjo. Nastopi tudi tamburaški in pevski zbor Slov. kat. izobr. društva »Kvišku« **v Smledniku pomnožen z brati pevci iz okrožja. Prireditve ima namen poživiti Orla v Smledniku. Zato vabimo k obilni udeležbi vse poštene mladeniče iz Smlednika in drugih vasi iz okolice! Bog živi!**

Dijaški vestnik.

d »Danica«. V torek dne 18. t. m. se vrši ob 3/8. uro zvečer redni diskusijski večer s sledečim dnevnim redom: 1. Čitane zapisnika zadnjega disk. večera. 2. Dr. A. Ušeničnik, O krščanski filozofiji. 3. Slučajnosti. Ker je predavanje za današnje dni nad vse aktualno za vsakega, pozivljam tovariše, da se polnoštevilno udeležijo diskus. večera. Za odbor: F. Č. tajnik.

Cerkveni vestnik.

c Pevska vaja Mar. kongregacij danes v nedeljo popoldne ob 4. ne bo v Krekovi prosveti, ampak v prostorih orgljarske šole (tudi Alojzijevišče) II. nadstropje. Pevci in pevke žrtvujte se za dobro stvar in pridite k skušnji.

c Jezuitska kapela. V nedeljo, dne 18. t. m., popoldne ob 5. uri shod Bratovščine za srečno smrt, propoved in litanije. Predmet propovedi: Grešno znanje.

Prosveta.

pr Gostovanje ruskega baleta. V torek dne 18., v sredo dne 19. in v četrtek dne 20. januarja gostuje v opernem gledališču ruski balet, prima balerina bivšega moskovskega imperatorskega baleta Margarita Froman (klasični plesi) in znamenita kerakterna plesalka Julija Rekefi s sodelovanjem solista bivšega moskovskega imperatorskega baleta Maksa Fromana in plesalki baletne študije Margarite Froman (Anna Rodel, Natalija Niklačevskaja, Valentina Belova in Olga Orlova).

pr Risto Savin, nove skladbe. Pri Gorličar in Leskovšek v Celju sta izšla dva zvezka pesmij, skladatelja opere »Lepa Vida« **Risto Savina in sicer po pesnitvah Oton Zupandčiča. Naročajo se pri založni ali pri vsaki drugi večji knjižarni.**

Gospodarske.

Poziv za prijavo zalog lesa v svrhu dodelitve vagonov

Vladni komisar pri lesnem odseku Zvezze slovenskih industrijcev v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 7, II. nadst., pozivlja vse lesne industrijce, trgovce in producente, brez oziara na to, ali so člani Zveze industrijcev ali ne, da prijavijo na zgoraj navedeni naslov »Lesnega odseka« **do dne 31. januarja t. l. svojo zalogo tesanega in rezanega lesa, kraj, kjer se isti nahaja in nakladalno postajo. Prijavijo naj se samo one zaloge, ki se nahajajo že v skladiščih, ali na žagah (torej one v gozdih ne) in od teh zopet samo oni del, ki se namerava v času od 10. februarja do 10. maja t. l. izvoziti v Italijo, oziroma preko tržaškega ali kakega drugega pristanišča ob Jadranskem morju v ostalo inozemstvo. Na podlagi teh prijav se bodo potem razdelili od železniških uprav za izvoz lesa na razpolago dani vagoni posameznim strankam. Kdor ne bi zalog prijavil, se mu za prej omenjeno dobo 3 mesecev ne bo dodelilo nikakega vagona. Istotako pa bi se od dodelitve vagonov črtali oni, ki bi zaloge, katere se bodo od slučaja do slučaja po posebni komisiji pregledale, napačno prijavili. Za prijavo pride v poštev seveda samo oni les, ki se nahaja v Sloveniji. — Stranke, katere imajo sedanje certifikate v roki, se pozivljajo, da jih za gotovo izrabijo do dne 10. februarja tega leta, ker bodo po tem datumu ti certifikati razveljavljeni.**

g Stagnacija industrije mineralnih vrelcev. Z ozirom na popolno stagnacijo vrelske industrije odidele dne 19. t. m. v Belgrad zastopniki vseh vrelskih podjetij Slovenije in Hrvaške, ki so združeni v odseku naravnih mineralnih vrelcev zveze industrijcev. Deputacijo vodi načelnik tega odseka ravnatelj zdravilišča v Rogški Slatini Dolenc. V prvi vrsti bo deputacija prosila za popolno in nemudno ukinitve državne trošarine na mineralne vode, za izdatno znižanje prevoznih železniških tarifov, carinarskih in pa drugih olajšav. Naša vrelska podjetja so v predvojni dobi razpečavala nad 10 milijonov steklenic letno. Od leta 1913 je padel obrat glede razpečavanja od 100 odstotkov na 7 odstot. Zeleti je, da doseže ta deputacija najboljši uspeh, ker drugače bi ta naša podjetja morala popolnoma propasti.

g Tržna poročila. Osijek, 13. jan. Pšenica 1020—1040, oves 300—310, koruza nova 410—420, koruza stara 400—420, moka 0 15.50, za kuho 14.50, krušna 13.50, otrobi 380—400 kron. — Vukovar, 13. jan. Pšenica 1000—1020, koruza 380—390. Tendenca živahna. — Vinkovci, 13. jan. Pšenica 1014—1020, koruza 390—400. Dovož slab, tendenca živahna.

g Nova tovarna vagonov. V Brodu n. S. se snuje »prva jugoslovanska tvornica vagonov, lokomotiv in mostov« **z delniško glavnico 20 milijonov kron, ki se tekom 3 let poviša na 200 milijonov kron. Tu se bodo gradili in popravljali stroji in vagoni ter material za mostove.**

g Promet z Bolgarijo je zopet odprt, ker je bolgarska vlada začela vračati za držani material.

g Svetovni žitni trg. V Ameriki je bila žetev še boljša, kakor se je izprva poročalo, zlasti v Argentini in Kanadi. Tudi v Avstriji je bila žetev dobra. Raditega padajo cene. Vsled valutnih diferenc je pa izvoz tega žita v Evropo precej omejen. Na Angleškem cena žitu pada dalje.

g Cena češkega sladkorja pada. Svetovna produkcija sladkorja je letos tako napredovala, da je začela padati cena češkega sladkorja. Francija in Nemška Avstrija sta stornirale pogodbo za nakup sladkorja v Češki, kjer vsled tega sladkor, namenjen za ta izvoz, stoji, oziroma je padla njegova cena.

g Monopolska taksa na sladkor. Izza 14. januarja t. l. se mora plačevati na vsak kilogram sladkorja poleg trošarine po 8 K še monopolska taksa po 8 K, skupno torej po 16 K, zato pa je promet s sladkorjem odslej popolnoma prost.

Poslano.

Proti koncu minulega leta so poročevalci listov kar tekmovali med seboj, kdo bi kaj več poročal o izseljenih, parobrodnih družb in agentov, ob enem se je pa listom zdelo nujno poročati, čitateljem tudi, da podpisani nimam nobene pravice prodajati potne liste za potovanje v Ameriko ali nazaj. Vsem tistim, ki se za potovanje v Ameriko zanimajo, vlnudno naznanjam, da imam že 16 let oblastveno potrjeno pravico izdajati vozne listke za parobrodno družbo Cosulich-Line v Trstu in ker delujeva z družbo v najlepšem soglasju v korist potnikov, zastopam to družbo še sedaj in jo bom zastopal tudi za naprej.

Z odličnim spoštovanjem

SIMON KMETEC,

glavni zastopnik paroplovne družbe Cosulich-Line v Trstu,

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 26.

* Uredništvo za spise pod tem imenom ni odgovorno.

Tovarna
JOS. REICH
Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Selenburgova ul. 4.
PODRUŽNICE: **MARIBOR** Gosposka ul. 38. **NOVO MESTO** Glavni trg. **KOČEVJE** stev. 39.

Barva vsakovrstno blago.
Kemično čisti obleke.
Svetloilika ovratnike, za-
pestnice in srajce.

TVORNIČA KEKSOV, PREPECECEV, OBLATOV IN VEFELJNOV
V. BIZJAK IN DRUG priporoča svoje
ROGAŠKA SLATINA fine izdelke.

Proda se trgovska hiša

v Ljubljani, Stari trg št. 26. Pismena vprašanja blagovolijo naj se poslati na upravo tega lista pod: »Eksistenca in stanovanje«.

Akumulatorje sistem „Tudor“

za mestne, občinske in tovarniške centrale, kakor tudi za male hišne centrale dobavlja, montira in prevzema vzdrževanje

„MUNJA“ D. D. ZAGREB
TRG I. broj 9.

Brzjavni naslov: Munja-Zagreb.

Telefon: 7-38.

Stroj za pokalice

in 125 zabojev s 3125 steklenicami za pokalice proda »Gospodarska poslovalnica Ljubljana drž. kol.«
Dražba v četrtek dne 20. t. m. ob 10. uri popoldne.

Prenosne akumulatore

za razsvetljavo malih stanovanj, avtomobilov in kočij, kompletne aparate za sigurno razsvetljavo v gledališčih, kino, tovarnah in mlinskih, (kakor tudi ročne svetilke), dobavlja in montira

„MUNJA“ D. D. ZAGREB
TRG I. broj 9.

Brzjavni naslov: Munja-Zagreb.

Telefon: 7-38.

Pozor!

Dospela je velika pošiljatev raznih gumbov, igel, modnih stvari, vezenin, finih žlic, rinčic za čevlje, zapon, toaletnih stvari, čevljarških potrebščin in orodja itd. Za obilen obisk se priporoča trdka

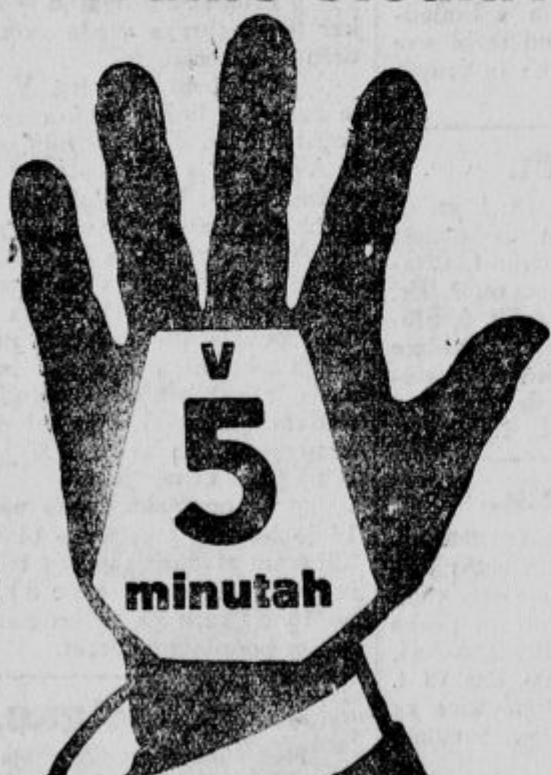
Jos. Pezelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Najnižje cene na drobno in na debelo

Moramo štediti!

V 5 minutah si more vsak skuhati iz enega kosa LURION-a

1/2 kg najboljše kreme za obutev.

SLAVIA
Ivornica kemičnih proizvodov d. d.

ZAGREB
Ilica 213.

Brzjavni: CEMIA-ZAGREB.

Telefon: 5-46.

Spalne sobe

Ilepo izdelane iz trdega in mehkega lesa, kakor tudi kuhinjske ali posamezno pohištvo gotovo ali po naročilu pri mizarjem mojstru

IVAN PAITZ

Maribor, Pod mostom 14.

Za svečarsko obrt vajenec poštenih se sprejme
Oglasiti se je v svečarni Sink. Kranj.

Pianino, popolnoma nov, krasen glas, se ceno proda. — Vprašati: Ljubljana, Miklošičeva cesta 4, v gostilni.

Lep fantek, star 2 meseca, bi se oddel od otroke ljubecim zakonskim na hrano v Ljubljani, tudi daljši okolici proti zmerni odškodnini. Ponudbe pod **SLUŽBA**, poštnoležec, LJUBLJANA.

Posestva od 4 do 400 orolov se prodajo, kakor: hotel, gostilna, graščina, vile, hiše, gozd. — Industrija z izvirnikom slatinske vode, izdelovanje prstne robe in rovi premogokopa. Cena K 2.000.000 potom pisarne nepremičnin Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3.

Friziranje dam in manicura vsaki dan od 3.—7. ure. Olga Smerkol, začasno Ljubljana, Nunska ulica 19, II. nadstropje

Radi družabnih razmer prodam dobro vpe-
ljano **spedijsko podjetje**. Naslov upravi pod številko 99.

Stanovanje z eno ali dvema sobama išče event. v novi hiši po današnjim razmeram odgovarjajoči stanarini. Brez otrok. Za takoj ali pozneje. Pismeno na anonimno ekspedicojo **Al. Matelič**, Ljubljana.

Hiša z majhnim vrtom na deželi je naprodaj. — Več se poizve pri Simonu Kovaču Ježa 16, pri Črnačah.

Rodbinski landauer rabljen, dobro ohranjen se ceno proda. — Vinska veletrgovina Anton Cerovaz, Bruck ob Muri. 70

Bukovje

1000—1500 sežnjev prvo-vrstnih drv se takoj proda. Veletrgovina Birgmayor, Maribor, Aleksandrova ce-
sta 77.

Knjižgovodja

za lesno stroko, izvežbar v strojepisju, bilancir ter jezikovno in pravopisno zmožen, se išče za takojšnji nastop. Pismene ponudbe na naslov: Združene gorenjske žage v Lescah.

Prostovoljna dražba

sobne in kuhinjske oprave, posteljnine, kuhinjskih reči in drugega. Metelkova ulica 3, I. nadstropje, v ponedeljek, dne 17. I. ob 8. uri.

WODAN & PESCHA, WIEN XVIII/1.

Sternwartestr. 25.

Telefon 94070

dobavljalca

Ja žage na jarmenik od 900—1800 mm
tako iz skladišča.

STORA, družba z o. z.,
ST. VID nad Ljubljano
tovarna za gardine, bonfams, pregrinjala za postelje, zavese za kavarne in hotele, iz tulja, ripsa, etamina, kongresa, platna itd.

Pozor trgovci s klobuki!

Vsakovrstne klobuke od 160 K naprej ima v veliki zalogi in tudi lepe velour-klobuke

FRANC CERAR, tovarnar v Stobu
pošta Domžale. Tovarna je 7 minut od postaje Domžale oddaljena. Cene primerno nizke, postrežba točna.

Zopet nekaj za Vas!

Mučil Vas glavobol? Trganje po udih? Giht in revmatizem? Prehlajenje? Nespavanja? Nervoznost? Poiskajte tudi Vi Fellerjev pravi Elia Fluid. Ončili se bodele in hvalili Fellerjev Elia Fluid kot dobrega prijatelja v audih časih! 6 dvojnatih ali dve veliki specialni steklenici 45.- K. Ravna prašek in tolette zoper revma 15.- K. Aspirin praški 15.- K.

Ali kašijate?

Sint odstranjuje in kašelj tolaži Zagorski pravi sok 9.- K. Hega-plosice (prave pastilje zoper kašelj) 7-30 K. Bonboni iz slada in trpotca od 3.- K. naprej. Pisci čaj proti kašlju 8.- K. Fikarski prah 8.- K. Gualakol sirup na zdravniški predpis 40.- K. Lipov čaj 8.- K.

Glavobol?

Ravno tako pripraven, kakor zanesljiv v uporabi je Fellerjev mentolni értik „Elsa“ 12.- K. Prašek zoper glavobol 15.- K. Kinin prašek, prašek zoper mrzlico 30.- K.

Zobobol?

Zobne kapljice 5.- K. Zelene olje 30.- K. Očesna voda 5.- K.

Srbečica, garje.

Mazilo zoper garje 12.- K. Naplitolno mazilo 10.- in 20.- K. Zvepljeno mazilo 12.- K. Vsa ostala mazila kakor žinkovo mazilo, belo svinčeno mazilo, aromatično mazilo, lavorovo mazilo v škafkih po 3.-, 7 in 12.- K. Mazilo za rane 15.- K. Otročje mazilo in karni evet 12.- in 60.- K. Mazilo zoper ozeblino 15.- K. Diablon obliži, repni obliži 2.- in 4.- K. Ovet in mazilo zoper golšo 15.- K.

Zdravila za živino.

Živalski prah 1 škafja 7-30 K. Mazilo za konje 25.- K. Arnika 6.- in 30.- K. Greuka sol 3.- K. Kreslin 12.- K. Terpentinov olje 6.- in 30.- K. Gosti terpenin 5.- in 10.- K. Mazilo zoper uši 3.- in 12.- K.

Pri vprašanju

naj se prilože poštne znamke za odgovor.

II. Naročila se adresirajo na:

EVGEN V. FELLER, lekarna,
Stubica donja, Elsatrg 134. Hrvatska.

Ali Vam želodec ni v redu?

Težka prebava? Nimate teka? Oj, kako bodeš zadovoljni, če požrusite Fellerjeve prave Elia kroglice! Te so resnično dobre! 6 škafjic 15.- K. Sagrađa Barber 12.- K. Želodec okrepiljoča žvečna tinktura 20.- K. Babama in -ivijonski eseno 6.- K. Pravi Seehotterjev balsam 15.- K.

Za prebavo!

Prebavni prašek 4.- K. Soda bicarbonica 3.- K. Otvarjalna želodčna sol 6.- K. Karlsbadka sol 6.- K. Regenerol znakma „Hoga“ (žvečne soli po prot. Nussner-ja) 1 škafja 25.- K. Najfin. ricinovo olje 6.- in 30.- K. Tamarinden pastilje 2-30 K. Čaj za čiščenje krvi 8.- K. Senesovo listje in Mutterblater od 3.- K. naprej.

Slabokrvnost?

Tekoči železni ekstrakt 20.- K. Železni albuminat 40.- K. Na zdravniški predpis Arserferintektolettes iz lekarne k. sv. Duhu na Dunaju 25.- K. Hega-ferrin 45.- K. Apneni železni sirup 20.- K. Blaudtektollettes 15.- K. Pravo najdnejsje ribje olje „Elsa“ 85.- K.

Sredstvo zoper gliste?

Elsa glistovni sladkorji t vredica 7-50 K. sladkano ali čisto glistovno seme na tehtnico od 4.- K. naprej.

Proljev, diareja?

Bastlerjeve kolera kapljice 15.- K. Krone kapljice 10.- K. Cimetove kapljice, Melior ovč, Kamilčne kapljice, Kimlovene kapljice, Provančeve kapljice, Baldrian kapljice, Hoffmannove kapljice mala stekli. 6.- K. vel. 3.- K. Bobrove kapljice (Bibergeitropfen) za žene 3.- K.

Državna trošarina

se računa pri alkoholnih preparatih posebno, ampak samo po lastnem stroku.

Omot in poštnina

se računa posebno, toda najceneje. Priporočeno se več na enkrat naročiti, kajti stroški na več robe razdeljeni manj znašajo.

„VULKAN“

tuornica družba z o. z. v Kranju

gumijevih izdelkov

sprejema v popravilo (vulkanizacijo) vse vrste avto plaščev in zračnic. Kupuje vsako množino gumijevih odpadkov, zračnic, plaščev itd. po najvišji ceni. Informacije daje tvornica „VULKAN“ v Kranju ozir. importna in eksportna družba „Atlanta“ v Ljubljani, Cigaletova ul. 1.

KERDIĆ D. D. veletrgovina gospodarskih potrebščin in proizvodov.

Preradovičeva ulica br. 16. ZAGREB Brzjavni naslov: Kerdić-Zagreb.

Dion. glavica: K 10.000.000. Telef. 15—25. Podružnica: TOVARNIK.

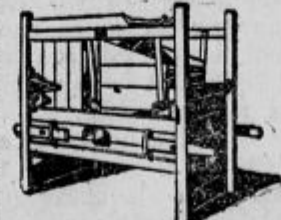
Glavno zastopstvo za Jugoslavijo patentiranih

„CYCLON“ čistilnic

za žito (vetrenjača) na propeler, najbolj dovršene čistilnice, koje temeljito sortirajo, čistijo in vetre vse vrste žita.

S svojo enostavno in solidno izvršitvijo in lagodnim pogonom nadkrijujejo vse dosedanje sestave. — Izdelujejo se v dveh velikostih z 8 odnosno 11 siti.

Na zahtevo pošljemo kataloge in cenike. „CYCLON“ čistilnica je najboljša in najcenejša čistilnica sedanosti! Iščete se zastopniki!

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

posluje začasno v prostorih Zadrúžne zveze, Dunajska c. 3811.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne Razredne Loterije.

Izplačuje svojim klijentom vsak znesek brez odpovedi v gotovini.